COLLECTIE J. C. H. HELDRING

UTRECHT - CENTRAAL MUSEUM

COLLECTIE J. C. H. HELDRING

CENTRAAL MUSEUM UTRECHT

1960

COLLECTIE
J. C. H. HELDRING

TE OOSTERBEEK

CENTRAAL MUSEUM UTRECHT

25 MEI - 24 JULI 1960

TEN GELEIDE

Het aantal particuliere verzamelingen in Nederland wordt klein. Vele collecties worden ter veiling gebracht, daar de omstandigheden, waaraan de hoge inkomstenbelasting en successierechten veelal niet vreemd zijn, eigenaars of erfgenamen hiertoe dwingen.

Zeldzaam is het wanneer een collectie als stichting voortleeft, zoals wij dit zien bij de verzameling Van der Vorm te Rotterdam. Dat een gehele verzameling in één museum belandt, hetgeen onlangs gebeurd is met de collectie van Beuningen, is een vrij uniek verschijnsel, en zelfs dan wordt de verzameling, terecht, in het oorspronkelijk museumbezit geincorporeerd, zodat ze geen zelfstandig bestaan meer leidt.

Ook het ontstaan van nieuwe collecties is welhaast een zeldzaamheid geworden. Weinig particulieren kunnen het zich nog financieel veroorloven — om andere moeilijkheden bij de verwerving nog buiten beschouwing te laten — een collectie aan te leggen, die niet alleen de smaakvolle keuze van de verzamelaar releveert, maar bovendien in een gesloten geheel werken van zeer goede kwaliteit presenteert.

Het verheugt ons des te meer, in het Centraal Museum te Utrecht thans een der schaars wordende schilderijenverzamelingen uit Nederland, de collectie J. C. H. Heldring, te mogen tonen, en wij zijn de heer Heldring zeer dankbaar voor zijn welwillendheid zijn kostbaar bezit twee maanden aan ons af te staan.

Zoals dit bij iedere particuliere verzameling het geval is, althans het geval dient te zijn, heeft de persoonlijke voorkeur van de eigenaar voor bepaalde genres, voor bepaalde meesters, of voor een bepaalde periode zijn stempel er op gedrukt.

Zo neemt in de verzameling van de heer Heldring, die zelf vanuit zijn tuin geniet van een der meest typische Gelderse vergezichten, het landschap begrijpelijkerwijze een belangrijke plaats in. Dit genre is in een fraaie reeks vertegenwoordigd: de vier jaargetijden van Abel Grimmer, een landschap met oude knoestige eik van Adriaan van Ostade, een zomerse dag door Adriaan van de Velde, een klein berggezicht van Hercules Seghers, een rivier bij maanlicht door Aart van der Neer, een bergstroom door Ruisdael, een landschap met vee door Paulus Potter, om maar enkele voorbeelden te noemen.

Waar het portret en het stilleven in deze collectie ontbreken, vertegenwoordigen het heldere en serene interieur van de Bavokerk, het buitenaanzicht van het stadhuis te Haarlem, beide door Pieter Saenredam, en het zondoortrilde kerkinterieur van Emanuel de Witte de architectuurschildering, terwijl het ijsvermaak door Hendrik Avercamp een precieuse illustratie vormt van een echt Nederlands onderwerp.

Adriaan Brouwer, de „boertige" Vlaamse schilder, ligt de heer Heldring blijkbaar na aan het hart. Deze meester, die door zijn uitzonderlijke technische begaafdheid en zijn persoonlijke visie op de mensen, het genrestuk tot zijn hoogtepunt opvoerde in de eerste helft der 17e eeuw, is zeer ruim vertegenwoordigd met zes schilderijen en bovendien een tekening. We willen erop wijzen dat werken van deze Vlaamse kunstenaar in onze Nederlandse musea weinig voorkomen, en dat van zijn tekeningen slechts enkele exemplaren bekend zijn.

Meer op zichzelf staan het kleine paneeltje van Rembrandt „Aanbidding der Koningen", een herbergscene van Jan Steen, en een vroeg interieurtje van Willem Kalf.

Zoals het reeds uit de geciteerde namen blijkt, gaat de voorliefde van de heer Heldring naar de 17e eeuw, en meer speciaal naar onze Nederlandse meesters. Toch bevat de collectie tevens een paar mooie zestiende eeuwse werken, waartoe behoren de luitspeelster door de Meester van de vrouwelijke Halffiguren (1e helft 16e eeuw) en de vier jaargetijden van Abel Grimmer (einde 16e eeuw).

Het grote voordeel voor de particuliere verzamelaar is dat hij geen „namen" behoeft te kopen, maar over alle vrijheid beschikt een stuk te verwerven omdat hij het „mooi" vindt. Een subliem voorbeeld hiervan vinden wij in de „Twee schildpadden", een werk uit de eerste helft der 17e eeuw. Over het auteurschap hiervan hebben zich reeds velen het hoofd gebroken. In een binnenkort in „Oud-Holland" te verwachten artikel schrijft thans Dr. H. E. van Gelder het stuk aan Albert Eckhout toe.

Hoe „rijk" een private verzameling kan zijn, wordt hier wel duidelijk bewezen. Wij durven dan ook de hoop uitspreken dat deze bij uitstek Nederlandse tentoonstelling voor velen in Utrecht en van overal een bron van ongemeen kunstgenot moge wezen.

Dr. Maria Elisabeth Houtzager,
directrice Centraal Museum.

AFKORTINGEN:

Hannema = D. Hannema, Catalogue raisonné of the pictures in the collection of J. C. H. Heldring, Rotterdam, 1955.
Hofstede de Groot = C. Hofstede de Groot, Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts, I-X, Esslingen - Parijs, 1907-1928. Het deel wordt steeds ter plaatse aangegeven.

De gegevens voor deze catalogus werden voor het grootste gedeelte ontleend aan de catalogus der tentoonstelling „Collectie J. C. H. Heldring", in het jaar 1958 gehouden in het Gemeentemuseum te Arnhem.

De directie van het Gemeentemuseum te Arnhem stelde ons welwillend het merendeel der clichés ter beschikking.

ARENTSZ, GEN. CABEL, ARENT
Amsterdam 1585 – 1635

1. *afb. 10* Zomer
Paneel 46,5 × 95,5 cm

herkomst: Kunsthandel D. A. Hoogendijk, Amsterdam; dr A. E. Bye, Philadelphia

tentoonstellingen: Meesterwerken uit vier eeuwen, 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 25 juni – 15 oktober 1938, cat. nr 51, afb. 52; Nederlandse zee- en riviergezichten uit de XVIIde eeuw, museum Boymans, Rotterdam, december 1945 – februari 1946, cat. nr 3; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 12; Holländer des 17. Jahrhunderts, Kunsthaus, Zürich, 4 november – 20 december 1953, cat. nr 3 met afb. op de omslag; Mostra di pittura olandese del seicento, Palazzo delle esposizione, Rome, 4 januari – 14 februari 1954, cat. nr 2; Palazzo Reale, Milaan, 25 februari – 25 april 1954, cat. nr 2; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 36, afb. 42; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 1, afb. 12

literatuur: H. Gerson, *Van Geertgen tot Frans Hals* (deel 8 van de serie: *De schoonheid van ons land*), Amsterdam, 1950, p. 47, afb. 128; Hannema, nr 1, pl. 9; H. E. van Gelder, *Holland by Dutch artists,* Amsterdam, 1959, afb. 12

AVERCAMP, HENDRICK BARENDSZ

Amsterdam 1585 – Kampen 1634

2. *afb. 8* IJsvermaak bij Kampen

Doek op paneel 48 × 90,5 cm; gemonogrammeerd H. A. op een vat

herkomst: Veiling H. W. Campe, Leipzig (C. G. Boerner), 24 september 1827, nr 18 aan kunsthandel C. G. Boerner, Leipzig; veiling verzameling Vieweg uit Brunswijk te Berlijn (R. Lepke), 18 maart 1930 nr 11 aan kunsthandel J. Goudstikker te Amsterdam; verzameling A. J. M. Lips, Dordrecht; kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstellingen: Nieuwe aanwinsten kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam april – mei en 8 november – 13 december 1930, cat. nr 1 met afb.; Hollandsche winterlandschappen uit de 17e eeuw, kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam, 6 – 29 februari 1932, cat. nr 3, pl. XI; Meesterwerken uit vier eeuwen, 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, december 1946 – februari 1947, cat. nr 53, afb. 55; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 2 met afb.; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 41, afb. 45; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 2, afb. 8, 9

literatuur: Th. von Frimmel in *Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen des Allerhöchsten Kaiserhauses in Wien,* XV, Wenen, 1897, p. 143; C. J. Welcker, *Hendrick Avercamp .... en Barent Avercamp.... Schilders tot Campen,* Zwolle, 1933, cat. S nr 14 en p. XI, afb. XXVI; Hannema, nr 2, pl. 2 en 8

3. *afb. 9* IJstafereel in een dorp
Paneel 10,8 x 19,5 cm

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 3, afb. 10

BORSSOM, ANTHONIE CORNELISZ VAN
Amsterdam ± 1629 – 1677

4. *afb. 33* Landschap met drie koeien
Doek 36 x 55 cm; links gemerkt en gedateerd Paulus Potter fecit 1649. Was vroeger gemerkt A. v. Borssom (mededeling Rijksbureau voor kunsthistorische documentatie, Den Haag)

herkomst: Verzameling de St-Léon, Parijs

literatuur: Hannema, nr 23, pl. 23

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 4, afb. 31

BROUWER, ADRIAEN
Oudenaerde ± 1605 – Antwerpen 1638

5. *afb. 19* De dorpsbarbier
Paneel 18 x 16 cm

herkomst: Veiling M. Kann, Parijs (G. Petit), 9 juni 1911, cat. nr 7 aan kunsthandel F. Kleinberger, Parijs; kunsthandel D. Katz, Dieren

tentoonstellingen: 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 10; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 145, afb. 148; Scaldis, St. Pietersabdij Gent, 16 juni – 23 september 1956, cat. nr 100; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 5, afb. 17

literatuur: Hofstede de Groot, III, 1910, p. 606 vermeld bij nr 51; F. Schmidt-Degener, *Adriaen Brouwer en de ontwikkeling zijner kunst,* Amsterdam, 1908, p.p. 8 en 60, afb. bij p. 2; W. von Bode, *Adriaen Brouwer,* Berlijn, 1924, p. 68 en afb. 42 op p. 67; Hannema, nr 4, pl. 15

6. *afb. 18* Het kwartet

Paneel 22,7 x 18 cm

herkomst: Veiling verzameling G. Rothan, Parijs (G. Petit), 29 – 31 mei 1890, cat. nr 51 met afb. als Frans Hals; veiling Lefebure uit Amiens te Parijs (Drouot), 1 – 2 april 1895), cat. nr 23 met afb. als Frans Hals; kunsthandel F. Kleinberger, Parijs; verzameling M. van Gelder, Ukkel; kunsthandel D. Katz, Dieren

tentoonstellingen: Meesterwerken uit vier eeuwen, 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 25 juni – 15 october 1938, cat. nr 168, afb. 169; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 7; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 144, afb. 152; Scaldis, Stedelijke

feestzaal, Antwerpen, 20 juli – 9 september 1956, cat. nr 550; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 6, afb. 16

literatuur: W. von Bode, *Adriaen Brouwer,* Berlijn, 1924, p.p. 68 en 70, afb. 45 op p. 70; D. A. de Graaf, *Een XVIIe eeuwsche décadent,* in *Elsevier's geïllustreerd maandschrift* XCV, 1938, p. 104, pl. XXIII; Hannema, cat. nr 5, pl. 12

7. *afb. 20* Het contract

Paneel 14,5 x 11,5 cm

herkomst: Kunsthandel dr N. Beets, Amsterdam

tentoonstellingen: Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 148, afb. 149; Scaldis, St. Pietersabdij, Gent, 16 juli – 23 september 1956, cat. nr 99; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 7, afb. 19

literatuur: Hannema, nr. 6, pl. 13

8. *afb. 16* Goede kameraden

Paneel 16 x 13 cm

herkomst: Veiling M. Kann, Parijs (G. Petit), 9 juni 1911, cat. nr 5 aan kunsthandel J. Böhler, München; verzameling M. van Gelder, Ukkel; kunsthandel D. Katz, Dieren

tentoonstellingen: Meesterwerken uit vier eeuwen, 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 25 juni – 15 october 1938, cat. nr 171, afb. 168; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 9 en afb.; Kunstschatten uit Nederlandse

verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 146, afb. 151; Scaldis, Stedelijke feestzaal, Antwerpen, 20 juni – 9 september 1956, cat. nr 551; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 8, afb. 18

literatuur: C. Hofstede de Groot, III, 1910, p. 684, nr 219; W. von Bode, *Adriaen Brouwer*, Berlijn, 1924, p. 146, nr 101; F. Schmidt-Degener, *Adriaen Brouwer en de ontwikkeling zijner kunst*, Amsterdam, 1908, p. 52 met afb.; D. A. de Graaf, *Een XVIIe eeuwsche décadent,* in *Elsevier's geïllustreerd maandschrift,* XCV, 1938, p. 104, pl. XXIV; A. Heppner, *Amsterdamsche verzamelaars,* in *Zeven eeuwen Amsterdam*, VI, Amsterdam (1950), p. 262, afb. p. 263; Hannema, nr 7, pl. 14

9. *afb. 17* Opkijkende boer

Paneel 24 x 19 cm

herkomst: Verzameling F. J. Gsell, Wenen ± 1863; veiling verzameling dr M. J. Schüler uit Graz te Wenen (Wawra) 2 februari 1909, cat. nr 58; verzameling Capouillet, Brussel; kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam

tentoonstellingen: Kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam, 14 december 1919 – 4 januari 1920, cat. nr 7 met afb.; Meesterwerken uit vier eeuwen 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 25 juni – 15 october 1938, cat. nr 169, afb. 170; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 8; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 147, afb. 150; Scaldis, St. Pietersabdij, Gent, 16 juli – 23 september 1956, cat. nr 101; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 9, afb. 15

literatuur: W. von Bode, *Adriaen Brouwer,* Berlijn, 1924, p. 118, afb. 80; D. A. de Graaf, *Een XVIIe eeuwsche décadent,* in *Elsevier's geïllustreerd maandschrift,* XCV, 1938, pl. XXIV; Hannema, nr 8, pl. 16

10. *afb. 22* De varkensslacht

Paneel 11,7 x 15,3 cm

herkomst: Hochfürstlich-Hessische Gemälde-Sammlung, Schloss Altstadt, Cassel, cat. 1783, p. 234, nr 196; verzameling Leegenhoek, Parijs

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 10, afb. 21

literatuur: Hofstede de Groot, III, 1910, p. 603, nr 46 c

11. *afb. 21* Kop van een lachende boer

Roodkrijttekening 11,5 x 7,8 cm

herkomst: Veiling verzameling Mr M. M. van Valkenburg, Laren, 29 – 30 mei 1951, cat. nr 119

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 11, afb. op omslag

CAPELLE, JAN FRANCHOYSZ. VAN DE

Amsterdam ± 1624 – 1679

12. *afb. 32* Kalme zee

Paneel 42 x 61 cm

herkomst: Kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstellingen: Nederlandse zee- en riviergezichten uit de XVIIde eeuw, museum Boymans, Rotterdam, december 1946 – februari 1947, cat. nr 17; Unbekannte Schönheit, Kunsthaus, Zürich, 9 juni – eind juli 1956, cat. nr 47; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 12, afb. 29

literatuur: Hannema, nr 9, pl. 30

13. *afb. 31* Wintertafereel
Doek 54 x 81 cm

herkomst: Kunsthandel J. H. Borghouts, Venlo

tentoonstellingen: Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 52, afb. 96; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 13, afb. 33

literatuur: Hannema, nr 10, pl. 31

FOUQUIER, JACQUES

Antwerpen? ± 1585 – Parijs 1659

14. *afb. 7* De hertenjacht
Paneel 26,5 x 35 cm

herkomst: Kunsthandel P. de Boer, Amsterdam

tentoonstellingen: Joost de Momper en tijdgenoten, kunsthandel P. de Boer, Amsterdam, december 1930 – januari 1931, cat. nr

115 als Jan Wildens; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 14, afb. 7

literatuur: Hannema, nr 11, pl. 19

GOYEN, JAN JOSEPHSZ. VAN

Leiden 1596 – Den Haag 1656

15. *afb. 39* De abdij van Egmond?

Paneel 55 x 88 cm; gemerkt en gedateerd op de zijde van de boot: van Goyen 1650

herkomst: 'The property of a Lady of title' in de veiling C. Adeane, Londen (Christie), 19 mei 1916, cat. nr 114; kunsthandel Ascher en Koetser, Amsterdam; kunsthandel A. S. Drey, München; kunsthandel van Diemen en Co, Berlijn; verzameling Thyssen, Mülheim a/R; kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam; kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstellingen: Het schilderij was in de volgende tentoonstellingen van kunsthandel J. Goudstikker te Amsterdam: Amsterdam 14 december 1919 – 4 januari 1920, cat. nr 24 met afb.; Rotterdamse Kunstkring, Rotterdam, 16 mei – 6 juni 1920, cat. nr 16; Hollandsche tentoonstelling, Madrid 1921; cat. nr 28; Statens museum for Konst, Kopenhagen 1922, cat. nr 39 met afb. en Amsterdam 10 maart – 7 april 1923, cat. nr 43; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 66, afb. 5; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 15, afb. 32

literatuur: Hofstede de Groot, VIII, 1927, p. 68 nr 273; Hannema, nr 12, pl. 21

GRIMMER, ABEL JACOBSZ.

Antwerpen na 1570 – voor 1619

16 – 19. De vier jaargetijden

afb. 2, 3, 4, 5

Paneel, elk diam. 25 cm; de lente onderaan rechts gemerkt en gedateerd: Abel Grimmer fecit Ao 1596

herkomst: Verzameling Rothschild; kunsthandel W. E. Duits, Londen ± 1928; kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam

tentoonstellingen: Nederlandse meesters uit particulier bezit, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, 21 december 1952 – 1 februari 1953, cat. nr 31; Unbekannte Schönheit, Kunsthaus, Zürich, 9 juni – eind juli 1956, cat. nr 125; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 16, afb. 2, 3, 4, 5

literatuur: Hannema, nrs 13 t/m 16, pl. 3 t/m 6

KALF, WILLEM

Rotterdam 1619 – Amsterdam 1693

20. *afb. 43* Keukeninterieur

Paneel 19 x 23,5 cm; geschilderd te Parijs tussen 1640 en 1645

herkomst: G. Kalff, Azn, Loenersloot

MEESTER VAN DE VROUWELIJKE HALFFIGUREN

1e helft 16e eeuw te Antwerpen of Brugge werkzaam

21. *afb. 1* Luitspelende jonge vrouw als Maria Magdalena

Paneel 27,5 x 20,5 cm

herkomst: Verzameling hertog van Cumberland, gids Provinzial Museum Hannover, ± 1880: Ein Gang durch die Cumberland-Galerie in Hannover; verzameling J. B. Hausmann, Hannover, cat. Haupt, nr 299 als Bernard van Orley; Provinzial Museum-Hannover, cat. 1891, nr 302, cat. 1905, nr 590 (inv. Fideikommis Galerie); Kunsthandel D. Katz, Dieren ± 1938

tentoonstellingen: Mens en muziek; Nederlandse meesters uit vijf eeuwen, Dordrechts museum, Dordrecht, 13 juli — 1 september 1957, nr 50 met afb. op het affiche; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april — 1 juni 1958, cat. nr 17, afb. 1

literatuur: M. Friedländer, *Die alt-niederländische Malerei,* XII, Leiden, 1935, p. 175, nr 99; Hannema, nr 17, pl. I

NEDERLANDSE SCHOOL 1e HELFT 17e EEUW

ECKHOUT?

22. *afb. 11* Twee Braziliaanse schildpadden

Papier op paneel 30,3 x 51 cm

herkomst: Kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam

tentoonstellingen: Het dier in de kunst, Dordrechts museum, Dordrecht, december 1950 — januari 1951; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april — 1 juni 1958, cat. nr 18, afb. 14

literatuur: J. Bruyn, *Een keukenstuk van Cornelis Cornelisz van Haarlem*, in *Oud-Holland*, LXVI, 1951, afb. I, p. 50; Hannema, nr 18, pl. 11; H. E. van Gelder, *Twee Brasiliaanse schildpadden door Albert Eckhout van 1637 — 1644 in Brazilië* (zal binnenkort verschijnen in het tijdschrift Oud-Holland)

NEER, AERT VAN DER

Amsterdam ± 1603 — 1677

23. *afb. 36* Rivier bij maanlicht

Paneel 64 x 76 cm; rechts onderaan gemonogrammeerd: A.V.D.N.

herkomst: Particuliere verzameling, Engeland; kunsthandel D. Katz, Dieren

tentoonstellingen: Rotterdamsche kunstkring, Rotterdam, 16 november — 15 december 1935, cat. nr 46; 16e en 17e eeuwsche Hollandsche . . . schilderijen uit de collectie der fa D. Katz te Dieren, huize Belvoir, Nijmegen, 15 juli — 1 september 1936, cat. nr 39 en afb.; Nederlandse zee- en riviergezichten uit de XVIIde eeuw, museum Boymans, Rotterdam, december 1945 — februari 1946, cat. nr 34; Nederlandse landschapskunst in de 17e eeuw, Stedelijk van Abbemuseum Eindhoven, 1948, cat. nr 41; Nederlandse meesters uit particulier bezit, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, 21 december 1952 — 1 februari 1953, cat. nr 51;

17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 44; Holländer des 17. Jahrhunderts, Kunsthaus Zürich, 4 november – 20 december 1953, cat. no 90; Mostra di pittura olandese del seicento, Palazzo delle esposizione, Rome, 4 januari – 14 februari 1954, cat. nr 92; Palazzo Reale, Milaan, 25 februari – 25 april 1954, cat. nr 97; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 89, afb. 73; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 19, afb. 34

literatuur: Hannema, nr 19, pl. 22

OSTADE, ADRIAEN VAN

Haarlem 1610 – 1684

24. *afb. 24* Landschap met een oude eik

Paneel 33,4 x 47,5 cm; midden onderaan gemerkt: A. van Ostade

herkomst: Verzameling E. A. Veltman, Bloemendaal; kunsthandel D. A. Hoogendijk, Amsterdam

tentoonstellingen: Oude en moderne schilderijen . . . uit Nederlandse verzamelingen, Rotterdam, museum Boymans, december 1934 – januari 1935, cat. nr 15, afb. XV; Cinq siècles d'art, Brussel, 24 mei – 13 october 1935, cat. Tome I, nr 752; Oude kunst, Frans Halsmuseum, Haarlem, 4 – 26 april 1936, cat. nr 27; Meesterwerken uit vier eeuwen 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 25 juni – 15 october 1938, cat. nr 117, afb. 80; 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 48 en afb.; Kunstschatten uit Neder-

landse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 10 juni – 25 september 1955, cat. nr 91, afb. 87; Rembrandt als leermeester, Stedelijk museum de Lakenhal, Leiden, 1 juni – 1 september 1956, cat. nr 74; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. 20, afb. 26

literatuur: Hannema, nr 20, pl. 29; H. E. van Gelder, *Holland by Dutch artists*, Amsterdam, 1959, afb. 24

25. *afb. 37* Trio in een herberg

Paneel 28 x 23 cm; rechts onderaan gemerkt en gedateerd A. v. Ostade 1671

herkomst: Veiling (Jurriaans), Amsterdam (Ph. van der Schley, C.S. Roos en J. de Vries) 28 augustus 1817, nr 44 aan Beckering: verzameling markiezin du Plessis-Bellière; veiling E. Warneck, Parijs (G. Petit), 27 – 28 mei 1926, cat. nr 59 met afb.; kunsthandel gebrs Douwes, Amsterdam ± 1935; Kunsthandel P. de Boer, Amsterdam

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 21, afb. 35

literatuur: Hofstede de Groot, III, 1910, p. 307, nr 526; Hannema, nr 21, pl. 28

POEL, EGBERT LIEVENSZ. VAN DER

Delft 1621 – Rotterdam 1664

26. *afb. 41* De brandende teerton

Paneel 37 x 34,5 cm; links onderaan gemerkt

herkomst: Kunsthandel Galerie Fischer, Luzern

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 22, afb. 38

POTTER, PAULUS PIETERSZ.

Enkhuizen 1625 – Amsterdam 1654

27. *afb. 29* Landschap met een stier en vier schapen

Paneel 33,7 x 28,7 cm; gemerkt midden links: P. Potter F.

herkomst: Verzameling Kardinaal Fesch, Rome, cat. 1841, nr 206; veiling verzameling Kardinaal Fesch, Rome 17 maart 1845, cat. nr 185; veiling verzameling Earl of Crawford and Balcarres, Collinsburgh, Schotland, te Londen (Christie), 11 oktober 1946, cat. nr 125 aan kunsthandel W. E. Duits, Londen

tentoonstellingen: Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 98, afb. 94; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 23, afb. 17

literatuur: Hofstede de Groot, IV, 1911, nr 58; Hannema, nr 22, pl. 24

REMBRANDT HARMENSZ. VAN RIJN

Leiden 1606 – Amsterdam 1669

28. De aanbidding der koningen

afb. 28 Grisaille, paneel 26 x 20 cm
a, b, c

herkomst: Particuliere verzameling Parijs; kunsthandel P. de Boer, Amsterdam

tentoonstellingen: Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 99, afb. 81; Oude kunst- en antiekbeurs, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, augustus 1956; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958 cat. nr 24, afb. 23, 24, 25

literatuur: Hannema, nr 24, pl. 27; J. Q. van Regteren Altena, *Tekeningen van Rembrandt*, in *Bulletin van het Rijksmuseum*, jrg. 4, 1956, nr 2, p. 58 met afb. op p. 57; O. Benesch, *The drawings of Rembrandt*, VI, Londen, 1957, p. 424

RUISDAEL, JACOB ISAAKSZ. VAN

Haarlem ± 1628 – Amsterdam 1682

29. *afb. 14* Bebost duinlandschap

Paneel 27,5 x 31 cm; midden onderaan gemerkt en gedateerd: J. v. Ruisdael 1648

herkomst: Engelse particuliere verzameling; kunsthandel P. de Boer, Amsterdam, 1958

tentoonstellingen: Oude Kunst- en Antiekbeurs, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, September 1958; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 24a, afb. 44

30. *afb. 13* De bergstroom

Doek 42 x 53 cm; rechts onderaan gemerkt: J. van Ruisdael

herkomst: Veiling (Jurriaans), Amsterdam (Ph. van der Schley, C. S. Roos en J. de Vries), 28 augustus 1817, cat. nr 56 aan A. de Lelie; veiling W. A. Verbrugge, Den Haag, 27 september 1831, cat. nr 47 aan W. Hagens; In 1836 door Chaplin naar Engeland gebracht; verzameling Stuart Hodgson, Londen; verzameling E. H. Lawrence, Londen; kunsthandel Ch. Sedelmeyer, Parijs; verzameling Rodolphe Kann, Parijs, cat. 1907, Vol. I, nr 78 met afb.; kunsthandel gebrs. Duveen, Parijs; kunsthandel Th. Agnew and Sons, Londen ± 1926; kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 25, afb. 40

literatuur: J. Smith, *A catalogue raisonné of the works of the most eminent Dutch . . . painters*, VI, Londen, 1835, nr 246 (in spiegelbeeld beschreven) en supplement, Londen, 1842, p. 692, nr 33; *Illustrated catalogue of 300 paintings by old masters . . . , being some of the principal pictures which have at various times formed part of the Sedelmeyer Gallery,* Parijs, 1898, nr 188; Hofstede de Groot, IV, 1911, p. 83, nr 270; W. R. Valentiner, *Zeiten der Kunst und der Religion*, Berlijn, 1919, p. 351; J. Rosenberg, *Jacob van Ruisdael*, Berlijn, 1928, cat. nr 192; Hannema, nr 25, pl. 34

31. *afb. 35* Stad in de winter

Paneel 24 x 32,5 cm; rechts onderaan gemonogrammeerd J. v. R.

herkomst: Verzameling Mr M. M. van Valkenburg, Laren

tentoonstellingen: Kersttentoonstelling museum Boymans, Rotterdam, 23 december 1927 – 16 januari 1928, cat. nr 11; Hollandse winterlandschappen uit de 17e eeuw . . . kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam, 6 – 29 februari 1932, cat. nr 76, afb. 76; Nederlandse meesters uit particulier bezit, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, 21 december 1952 – 1 februari 1953, cat. nr 60; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 26, afb. 30

literatuur: J. Rosenberg, *Jacob van Ruisdael*, Berlijn, 1928, cat. nr 614; Hannema, nr 26, pl. 33

SAENREDAM, PIETER JANSZ.

Assendelft 1597 – Haarlem 1665

32. *afb. 26* Interieur van de St. Bavokerk te Haarlem

Paneel 37 x 46 cm; gemerkt en gedateerd: P. Saenredam, Ao 1628

herkomst: Veiling A. Schloss, Parijs (Galerie Charpentier), 5 december 1951, cat. G. Isarlo, nr 51 aan kunsthandel D. A. Hoogendijk, Amsterdam

tentoonstellingen: 17e eeuwse meesters uit Gelders bezit, Gemeentemuseum, Arnhem, 20 juni – 31 augustus 1953, cat. nr 57 en afb.; Holländer des 17. Jahrhunderts, Kunsthaus, Zürich, 4 november – 20 december 1953, cat. nr 186; Mostra di pittura olandese del seicento, Palazzo delle esposizone, Rome, 4 januari – 14 februari 1954, cat. nr 136, Palazzo Reale, Milaan, 25 februari – 25 april 1954, cat. nr 139;

Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 113, afb. 54; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 27, afb. 22

literatuur: H. Jantzen, *Das niederländische Architekturbild,* Leipzig, 1910, p. 80; W. Stechow in *Thieme-Becker's Künstlerlexicon,* XXIX, Leipzig, 1935, p. 306; P. T. A. Swillens, *Pieter Jansz Saenredam, schilder van Haarlem,* Amsterdam, 1935, cat. nr 33, afb. 64; Hannema, nr 27, pl. 10; G. Isarlo, *Les indépendants dans la peinture ancienne,* Parijs, 1956, p.p. 150 en 156, afb. 82

33. *afb. 27* Stadhuis van Haarlem

Paneel 38 x 49,5 cm; geschilderd in 1630

herkomst: Veiling Johannes Enschedé, Haarlem, 30 mei 1786, nr 11; veiling Van Leyden, Parijs, 10 september 1804, nr 81; veiling C. S. Roos, (anoniem), 24 april 1838, nr 50; verzameling Mazière Brady, Bart. 1871; verzameling H. G. Bohn, Londen – 1885; verzameling H. L. Bischoffsheim, Londen – 1903; verzameling P. Lugt, Brussel; Frans Halsmuseum, Haarlem, bruikleen P. Lugt, 1933 – 1945; kunsthandel Wildenstein, New York

tentoonstellingen: Pieter Jansz. Saenredam, museum Boymans, Rotterdam, 24 december 1937 – 1 februari 1938, cat. nr 4; 17th century Dutch masters, Londen, Canada, University of Western Ontario, 1954, en afb.; Het tijdperk van Rembrandt en Vermeer, Nasjonalgalleriet, Oslo, 19 october – 6 december 1959, cat. nr 65

literatuur: G. K. Nagler, *Neues allgemeines Künstler-Lexikon,* 16, Weenen, 1924, p. 38; P. T. A. Swillens, *Pieter Jansz Saenredam, schilder van Haarlem,* Amsterdam, 1935, cat. nr 226, afb. 56

SAVERIJ, ROELANT

Kortrijk ± 1576 – Utrecht 1639

34. *afb. 6* De hof van Eden

Doek 62 x 87,5 cm

herkomst: Kunsthandel dr N. Beets, Amsterdam

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 28, afb. 6

literatuur: Hannema, nr 28, pl. 18

SEGHERS, HERCULES PIETERSZ.

Haarlem? ± 1589 – Den Haag ± 1638

35. *afb. 15* Dramatisch landschap

Paneel 24,5 x 28,5 cm

herkomst: Verzameling Th. Lloyd Roberts, Corfton Manor, Diddlebury, Salop.; verzameling captain W. Bentley Marling of Clanna, Lydney, Glos.; verzameling dr. D. B. Marling, Londen; kunsthandel L. Koetser, Londen; kunsthandel D. Katz, Dieren; veiling verzameling dr L. D. van Hengel, Ellecom, 19 – 21 mei 1953, cat. nr 348 met afb.

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 29, afb. 13

literatuur: Hannema, nr 19, pl. 20

OMGEVING SEGHERS, HERCULES PIETERSZ.

36. *afb. 12* Landschap met twee kalkoenen

Paneel 25,5 x 54,5 cm

herkomst: Uit Zwitserland

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 30, afb. 11

STEEN, JAN HAVICKSZ.

Leiden 1626 – 1679

37. *afb. 38* Herbergscène met pijptabak keurende vrouw

Paneel 23,5 x 19,5 cm

herkomst: Veiling F. E. Day de Rivet, Leiden, 24 september 1764, cat. nr 3; veiling J. Alenzoon en N. de Bruyn, Leiden, 10 mei 1774, cat. nr 38; veiling D. de Jongh Azn, Rotterdam, 26 maart 1810, cat. nr 38; particuliere verzameling, Engeland

tentoonstellingen: Nederlandse meesters uit particulier bezit, Stedelijk museum Het Prinsenhof, Delft, 21 december 1952 – 1 februari 1953, cat. nr 71; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 31, afb. 36, 37

literatuur: Hofstede de Groot, I, 1907, p. 168, nr 691; Hannema, nr 30, pl. 25

TENIERS DE JONGE, DAVID

Antwerpen 1610 — Brussel 1690

38. *afb. 25* Landelijk tafereel

Paneel 19,2 x 25,2 cm

herkomst: Kunsthandel J. Böhler, München; veiling Kunsthandel E. Glaenzer en Co, New York, e.a., New York (The American Art Association), 16 februari 1922, cat. nr 69 met afb.

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april — 1 juni 1958, cat. nr 32, afb. 20

VELDE, ADRIAEN WILLEMSZ. VAN DE

Amsterdam 1636 — 1672

39. *afb. 34* Zomer

Doek 37,8 x 49 cm; rechts onderaan gemerkt: A. v. d. Velde 1661

herkomst: Verzameling Heinrich, graaf von Brühl, Dresden; verzameling Keizerin Catharina II van Rusland, museum kasteel Pawlowsk, Petrograd, cat. nr 259; 2e Russische veiling, Berlijn, 4 juni 1929, cat. nr 88; kunsthandel van Diemen en Co, Berlijn; verzameling A. Mayer, Den Haag, in 1938 als bruikleen in het Museum of art of the Rhode Island School of design, Providence, R. I., U.S.A.; kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstellingen: Oude kunst uit Haagsch bezit, Gemeentemuseum, Den Haag, 12 december 1936 – 31 januari 1937, cat. nr 199; Dutch painting in the seventeenth century, a loan exhibition of Dutch and Flemish paintings: the collection of the late Adolf Mayer, Allen memorial art museum, Oberlin College, Oberlin, Ohio, U.S.A., 1947 – 1948; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 33, afb. 39; Het tijdperk van Rembrandt en Vermeer, Nasjonal-Galleriet, Oslo, 9 october – 6 december 1959, cat. nr 80

literatuur: J. Smith, *A catalogue raisonné of the works of the most eminent Dutch painters . . .* v, Londen, 1834, nr 140; Ch. Le Blanc, *Manuel de l'amateur d'estampes,* II, Parijs, 1856, p. 9, nr 68, noemt de gravure naar dit schilderij door Pierre Chenu; Hofstede de Groot, IV, 1911, p. 642, nr 67; Charinova, *Holländische und flämische Malerei im Schlossmuseum Pawlowsk,* Gorod, 1923, p. 93; W. Stechow, in *Bulletin of the Allen memorial art museum, Oberlin college,* Oberlin, Ohio, U.S.A., v, nr 1, Jan. 1948, p. 7 met afb. op p. 9; H. Gerson, *Het tijdperk van Rembrandt en Vermeer,* (Deel II van de serie: De schoonheid van ons land), Amsterdam 1952, p. 50, afb. 146; Hannema, nr 32 a, pl. 26 a; H. E. van Gelder, *Holland by Dutch artists,* Amsterdam, 1959, afb. 78

40. *afb. 30* Landschap met koeien en schapen

Paneel 21 x 19,3 cm; rechts onderaan gemerkt: A. v. d. Velde f.

herkomst: Kunsthandel P. de Boer ± 1938

tentoonstelling: Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 34, afb. 28

literatuur: Hannema, nr 32, pl. 26

VELDE DE OUDE, WILLEM WILLEMSZ. VAN DE

Leiden ± 1611 — Londen 1693

41. *afb. 40* De vloot van Stadhouder Willem III op weg naar Engeland in 1688

O.i. inkt op doek 36 x 53,5 cm; links onderaan gemerkt: Wi van de Velde de Oude f 1688

herkomst: Veiling E. E. uit Londen te Berlijn (R. Lepke), 8 april 1913, cat. nr 119 met afb. op taf. 22; kunsthandel B. Houthakker, Amsterdam

tentoonstellingen: Oude kunst, Rijksmuseum Amsterdam 1929, cat. nr 154; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april — 1 juni 1958, cat. nr 35, afb. 41, 42

literatuur: H. P. Baard, *Willem van de Velde de oude en Willem van de Velde de jonge*, Amsterdam (1942) met afb. op p. 30 (Paletserie); Hannema, nr 33, pl. 35

VRANCX, SEBASTIAEN

Antwerpen 1573 — 1647

42. *afb. 23* De plundering

Paneel 55,5 x 87 cm

herkomst: Kunsthandel, Zürich

WITTE, EMANUEL DE

Alkmaar 1617 – Amsterdam 1692

43. *afb. 42* Kerkinterieur

Doek 61 x 47,5 cm; links onderaan gemerkt en gedateerd: E. de Witte f. 1682

herkomst: Verzameling mrs C. Speyer of Ridgehurst, Shenley, Herts.; kunsthandel J. Goudstikker, Amsterdam; verzameling H. J. M. Lips, Dordrecht; kunsthandel J. H. Borghouts, Utrecht

tentoonstellingen: Exhibition of Dutch art 1450 – 1900, Royal Academy of arts, Burlington House, Londen, januari – maart 1929, cat. nr 14; nieuwe aanwinsten coll. J. Goudstikker, Amsterdam, Rotterdamse kunstkring, Rotterdam, 20 december 1930 – 3 januari 1931, cat. 39, nr 86 met afb.; Meesterwerken uit vier eeuwen, 1400 – 1800, museum Boymans, Rotterdam, 15 juni – 15 oktober 1938, cat. nr 164, afb. 132; Kunstschatten uit Nederlandse verzamelingen, museum Boymans, Rotterdam, 19 juni – 25 september 1955, cat. nr 139, afb. 115; Collectie J. C. H. Heldring, Gemeentemuseum, Arnhem, 6 april – 1 juni 1958, cat. nr 36, afb. 43

literatuur: H. Schneider en W. G. Constable in *Commemorative Catalogue of the exhibition of Dutch art. . . Royal Academy, Londen, Jan. – March 1929*, Oxford 1930, p. 154 en afb. LXXXII, rechts; Hannema, nr 34, pl. 32

1 | Cat. 21

2 | Cat. 16

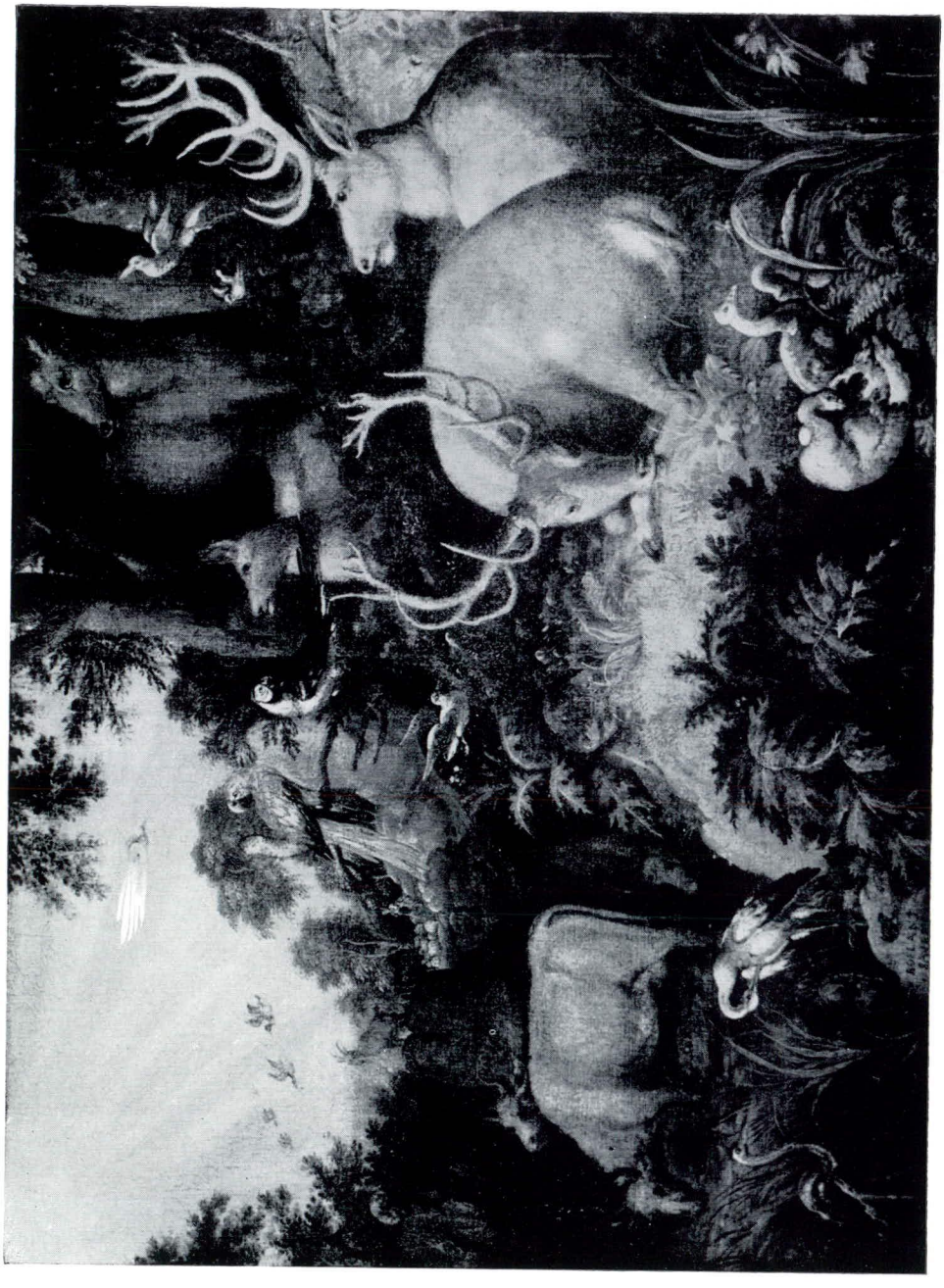
3 | Cat. 17

4 | Cat. 18

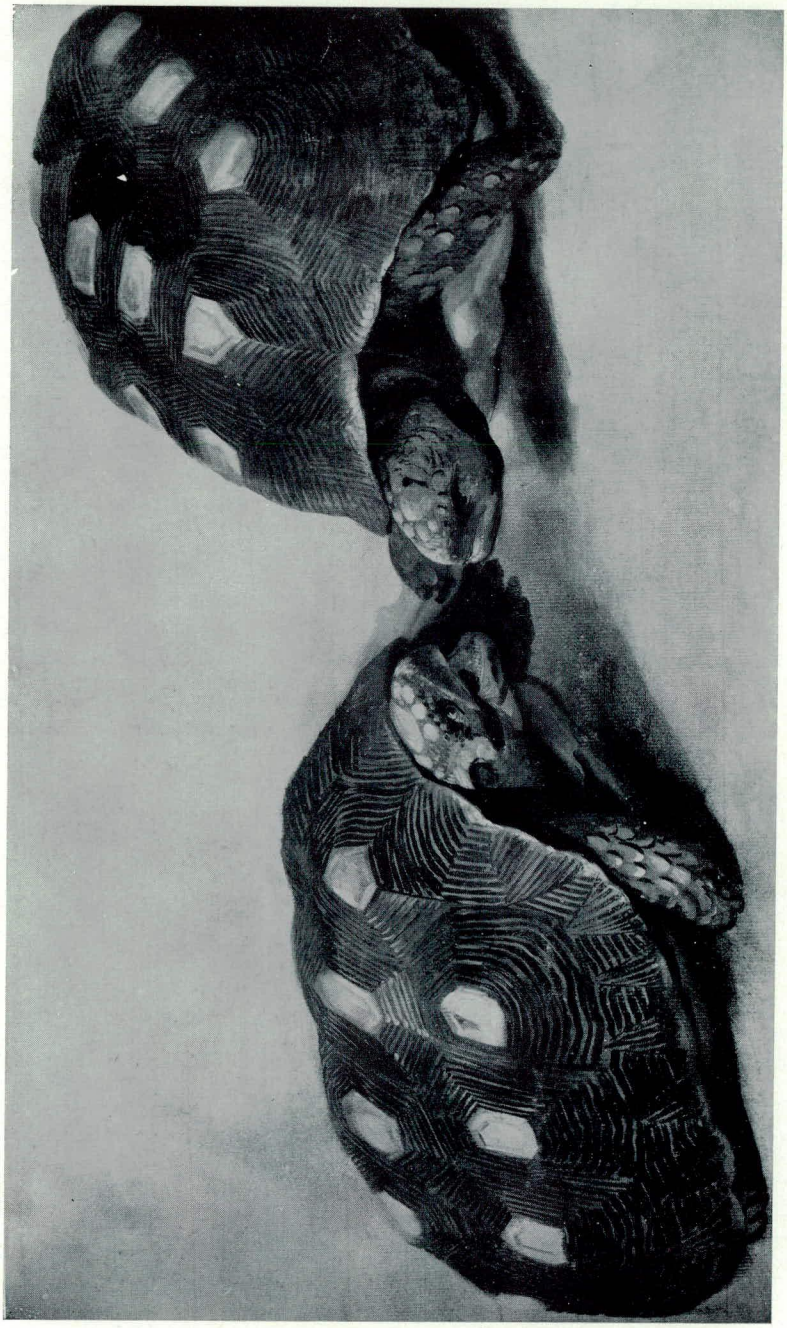
5 | Cat. 19

6 | Cat. 34

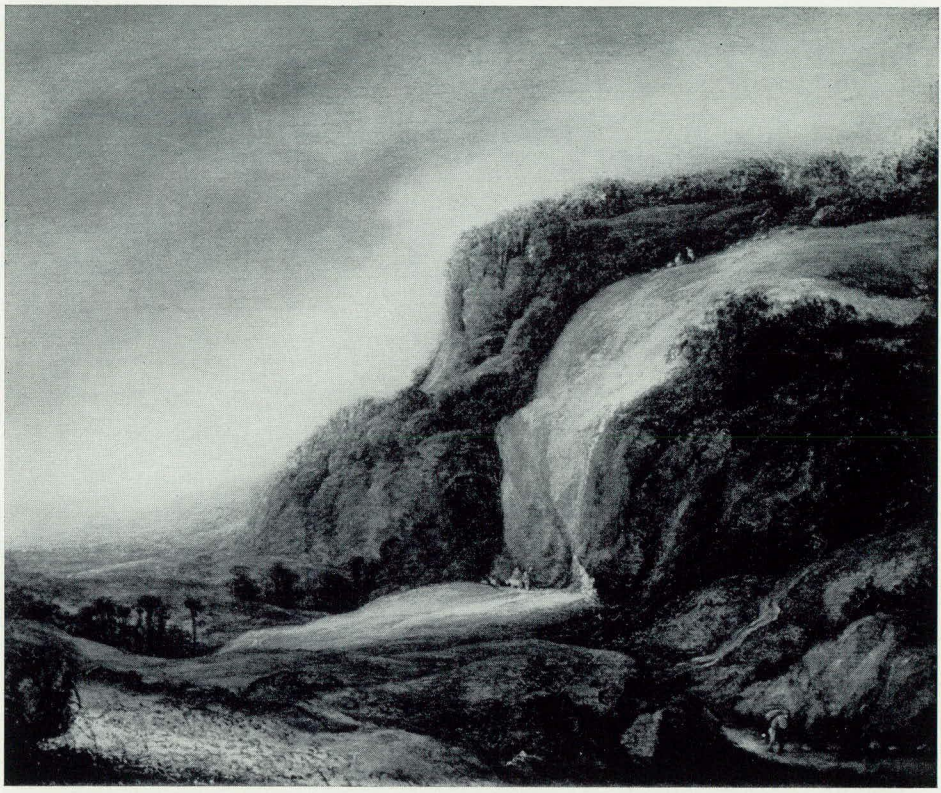

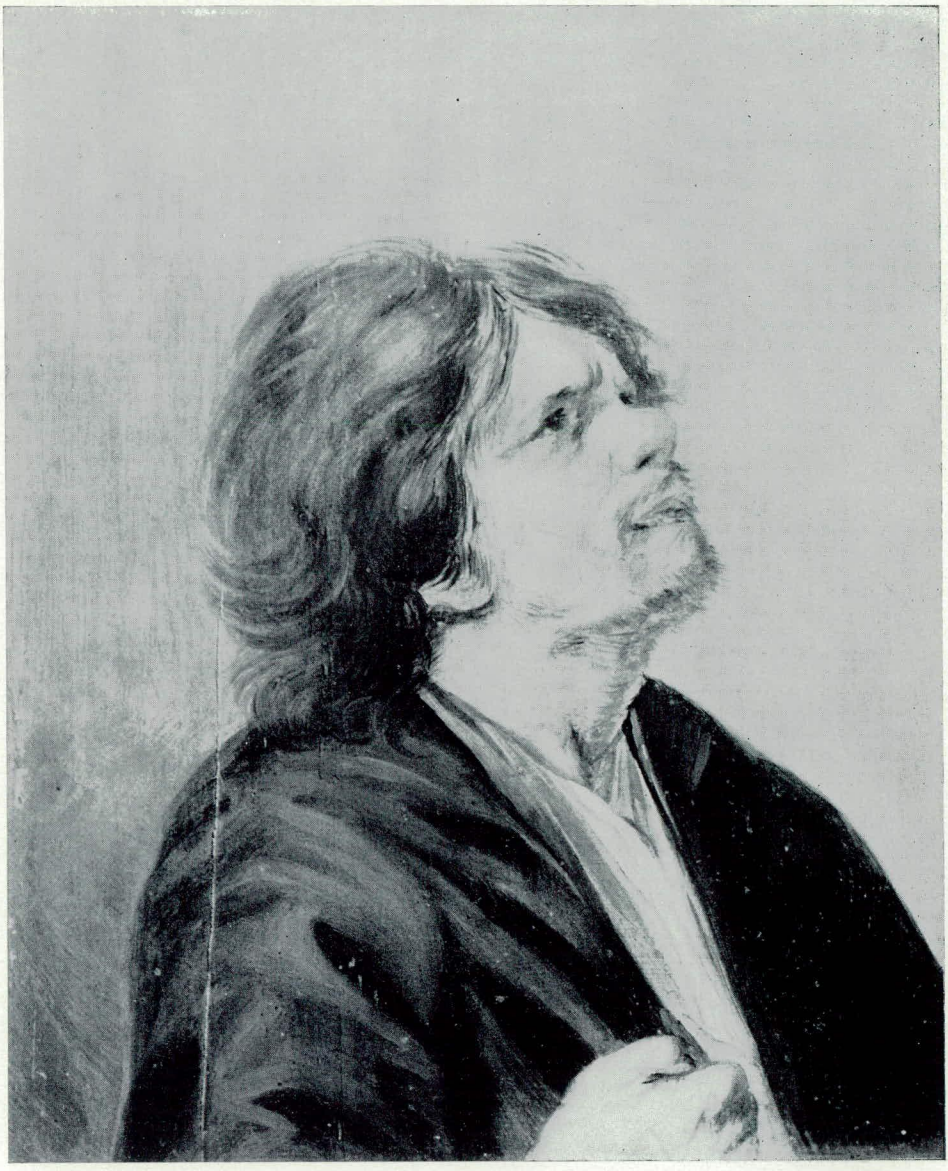

13 | Cat. 30

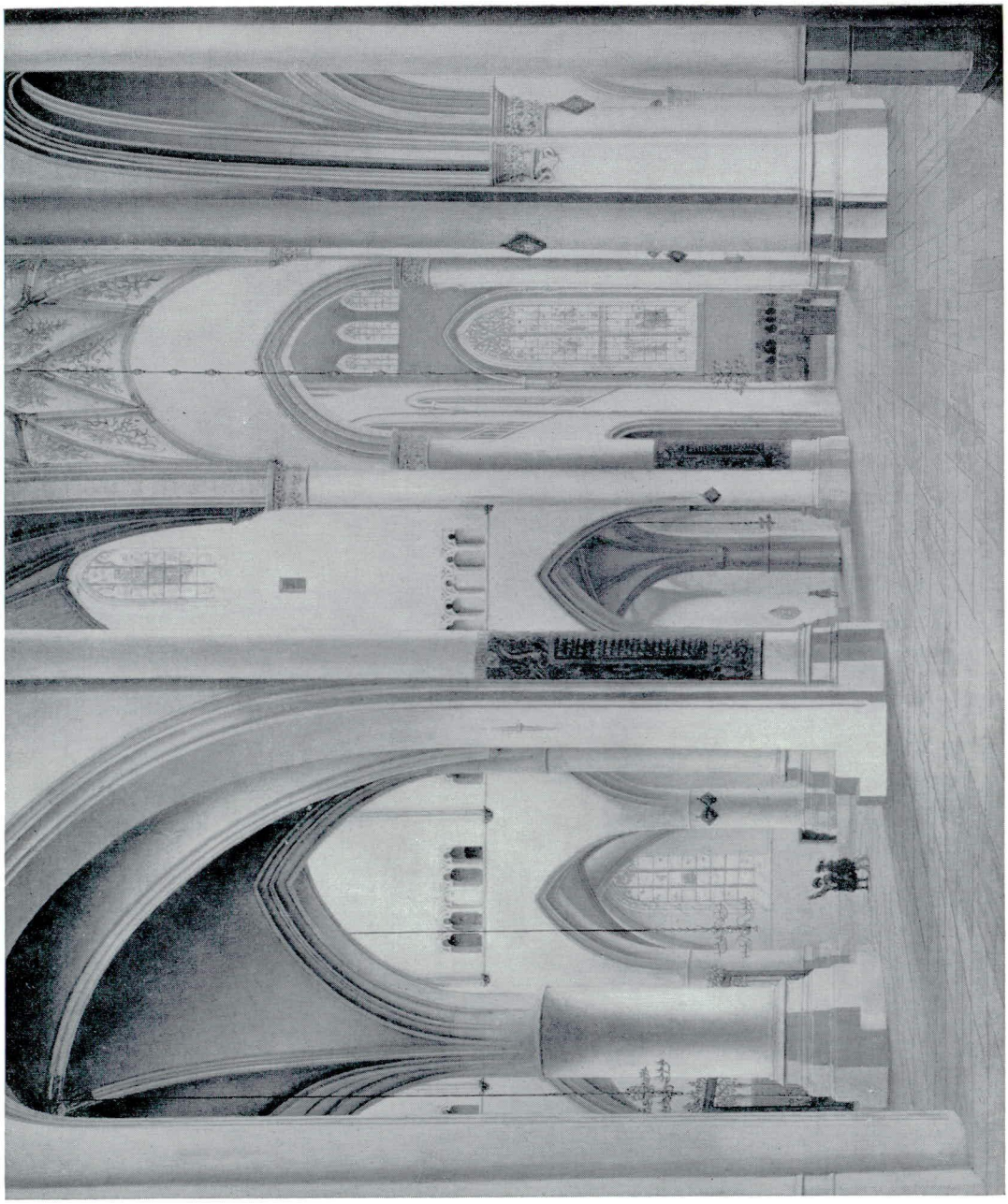

25 | Cat. 38

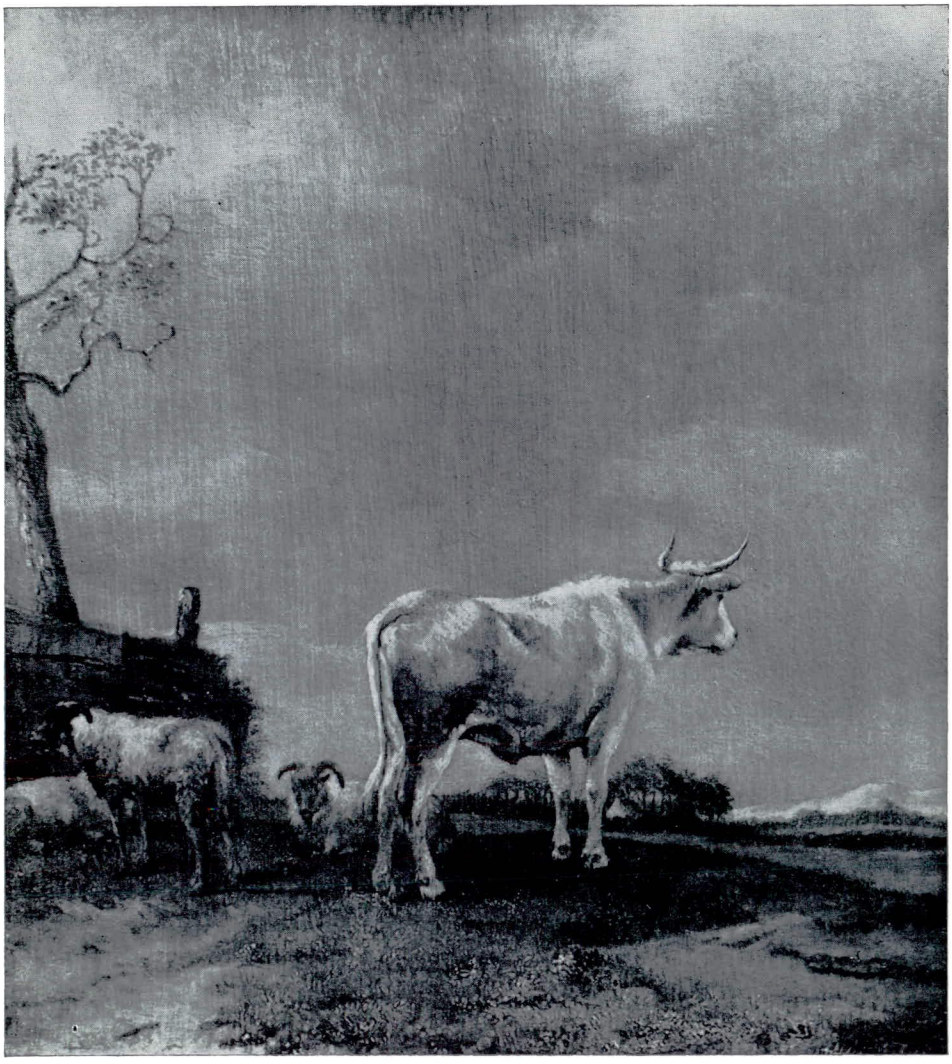

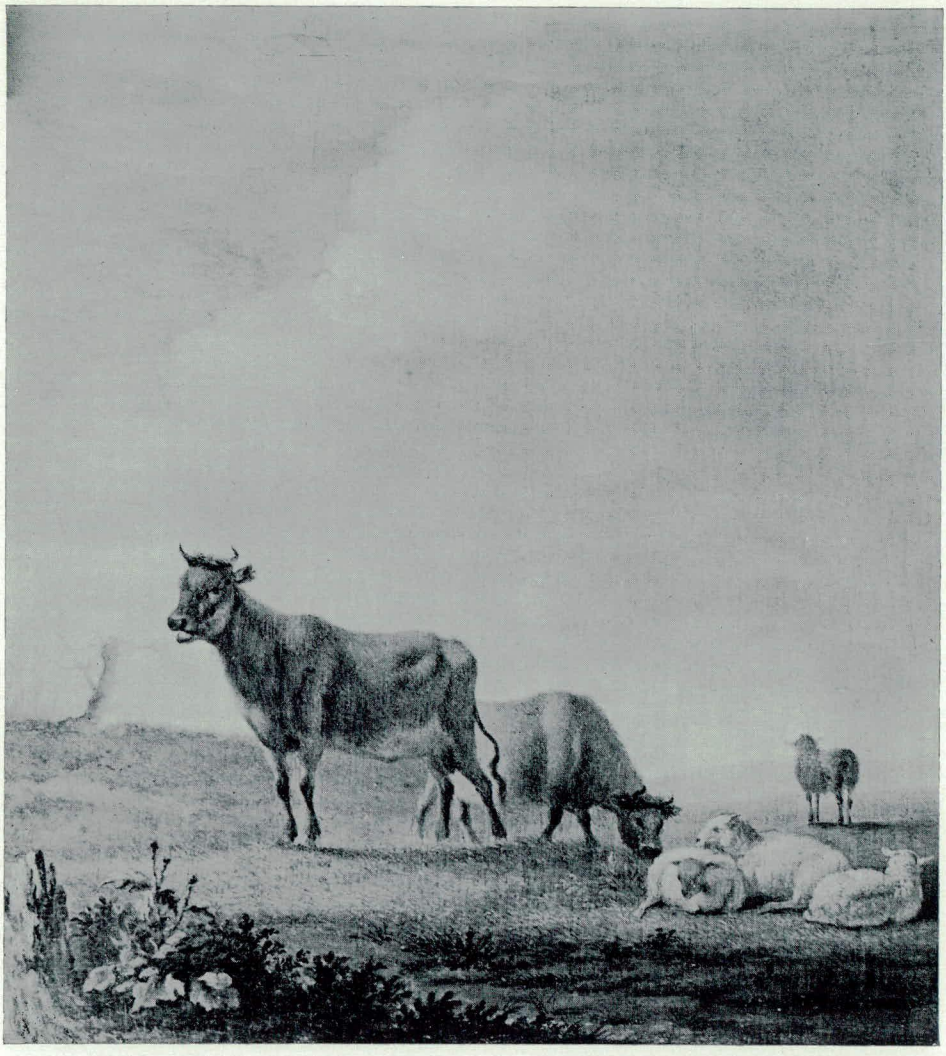
28 a | Cat. 28

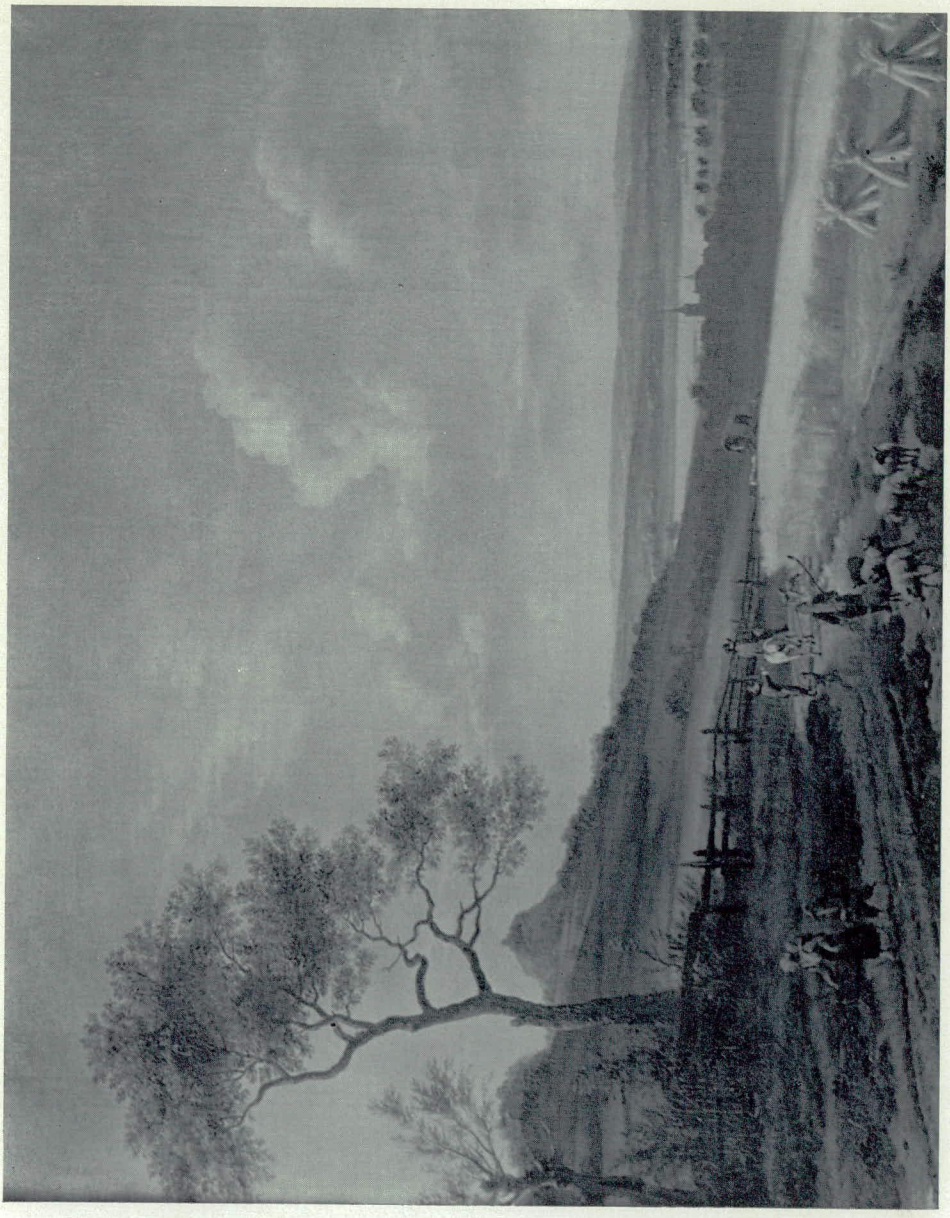
28 b en c | Cat. 28

33 | Cat. 4

A. Ostade
1671

39 | Cat. 15

